

Svar på skriftligt spörsmål SSS 277/2016 rd

Svar på skriftligt spörsmål om påväxthindrande produkter för båtar

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 277/2016 rd undertecknat av riksdagsledamot Saara-Sofia Sirén /saml:

Ämnar regeringen sänka de tillåtna kopparhalterna i påväxthindrande eller antifouling-produkter för att få en ändring i det i motiveringen nämnda nuläget, som ur miljösynpunkt är ohållbart?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) svarar för godkännandet av påväxthindrande eller antifoulingprodukter i Finland i enlighet med kemikalielagen 599/2013 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 (biocidförordningen). En påväxthindrande produkt får inte släppas på marknaden eller användas utan godkännande av Tukes. När Tukes godkänner en biocidprodukt, försäkras det sig om att förutsättningarna för godkännande som anges i kemikalielagen eller biocidförordningen uppfylls. Förutsättningen för godkännande är att produkten inte orsakar uppenbar olägenhet för hälsa eller miljö när den används enligt villkoren för godkännande. Produkten ska vara tillräckligt effektiv och lämplig för sitt ändamål. Besluten om godkännande av påväxthindrande produkter baserar sig på en bedömning av miljö- och hälsoriskerna. I enlighet med villkoren i Tukes tillståndsbeslut om godkännande ska man vid användningen och borttagningen av de påväxthindrande produkterna se till att de inte hamnar i marken eller ett vattendrag.

I motsats till de övriga EU-länderna har det i Finland och Sverige sedan början av 2000-talet funnits ett nationellt förfarande för godkännande av påväxthindrande produkter.

Inom ramen för biocidförordningens övergångsperiod ändras den nationella riskbedömningen av påväxthindrande produkter steg för steg till en riskbedömning och ett tillstånds-förfarande av biocidprodukter på EU-nivå. Produkterna bedöms alltid av ett EU-medlemsland och erkänns ömsesidigt nationellt i de övriga medlemsländerna. Enligt artikel 37 i biocidförordningen har medlemsländerna dock en möjlighet att avvika från det ömsesidiga erkännandet på basis av sin egen riskbedömning och av motiverade skäl, som till exempel miljöskyddskäl eller om målorganismen inte förekommer i skadliga mängder eller generellt för att skydda människors eller djurs eller växters hälsa och liv.

I Östersjöområdet pågår forskningsprojekt om påväxthindrande produkter. De preliminära forskningsresultaten från det fyraåriga tvärvetenskapliga forskningsprojektet CHANGE (www.changeantifouling.com), som leds av Sverige, visar bl.a. att en tillräckligt god effekt i

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 277/2016 rd

Östersjön mot organismer som fäster sig på båtbottnarna skulle kunna uppnås med lägre kopparhalter än de som finns i produkter som finns på marknaden i Finland idag. Avsikten med projektet är att främja hållbar fritidsbåtstrafik i Östersjöområdet genom att utveckla båtlivspraxis som är bättre och hållbarare för miljön, genom att ge information samt utveckla moderna tillämpningar, minska användningen av påväxthindrande målfärger på fritidsbåtar som baserar sig på kemikalisk verkan till ett minimum och genom att främja andra tekniker för att hålla båten ren. Tukes är med i CHANGE-projektets delegation.

Undersökningar av tvättvatten från båtar som gjordes i Åbo 2014–2015 bekräftar de tidigare svenska forskningsresultaten, enligt vilka obehandlat vatten från tvätt av båtbottnar fortfarande innehåller ämnen som förbjöds för decennier sedan, t.ex. tributyl- och trifenylylenn samt metallhalter och halter av fasta partiklar och fosforhalter som överskrider vissa gränsvärden.

Eftersom endast få småbåtshamnar har en speciell tvättplats för båtar, där tvättvattnet leds till rening, behövs en förbättring. Tvättvatten som innehåller kemikalier hamnar ofta i marken och en del av dem når vattendrag genom ytavrinning. Bestämmelsen om att förhindra utsläpp, som ingår i villkoren för godkännande av Tukes tillståndsbeslut, uppfylls alltså inte alltid i praktiken.

Med stöd av 202 § i miljöskyddslagen kan kommunen ge kommunala miljöskyddsföreskrifter om småbåtshamnarnas miljöskydd. I vissa kommuner innehåller föreskrifterna anvisningar om behandling av det torra avfallet och tvättvattnet som uppstår när målfärg avlägsnas, men uppenbarligen finns dylika föreskrifter inte i alla kommuner. Det finns alltså utrymme för förbättring i miljöföreskrifterna för småbåtshamnar.

Med tanke på beslutsprocessen skulle det vara viktigt att det finns uppföljningsdata om kemikaliehalterna i miljön. I Finland har uppföljningarna på grund av myndigheternas minskande resurser begränsats främst till obligatoriska författningensliga uppföljningar.

Avsikten är att utnyttja CHANGE-projektets forskningsresultat och tillsammans med den myndighet som svarar för godkännande (Tukes) utreda vilka åtgärder som ska vidtas för att begränsa kopparhalten. Det finns anledning att revidera villkoren för godkännande av påväxthindrande produkter och att utreda hur t.ex. utsläppen från båtarnas underhåll (målning och färgborttagning) kan minimeras till en lämplig nivå.

Helsingfors 15.6.2016

Jordbruks- och miljöminister Kimmo Tiilikainen